הפוגה מדומה: הסיכוי להסלמה דווקא גדל

written by מאיר בן שבת | 02.08.2026
שטף ביטויי לעג ומהלומות מילוליות מצד שופרות המשטר בטהרן תפס את מקומן של המהלומות הקינטיות שתכננה ארצות הברית להנחית בסוף השבוע על איראן.
"כולם מבינים עכשיו שמדובר בפייק ניוז; טראמפ נסוג", צייץ מוחמד מרנדי, מי ששימש בעבר כיועץ לצוות המשא ומתן האיראני, בשעה שבמשמרות המהפכה מיהרו להכחיש בתוקף קיומו של הסכם כלשהו לפתיחת מצרי הורמוז.

"איראן מתחננת מדי יום לעסקה, ואז מתהפכת", כך תאר לאחרונה מזכיר המדינה מרקו רוביו את התהפוכות בעמדת המשטר. כעת, קולות דומים נשמעים דווקא כלפי הנשיא טראמפ עצמו.
קשה לקבוע מה הניע אותו להקפיא את הפעולה הצבאית ברגע האחרון. יש הטוענים כי אין לראות בכך ביטוי של הססנות וכי מדובר במרכיב מחושב ומובנה באסטרטגיה שהוא מנהל מול טהרן, לפחות עד שיסתיימו בחירות האמצע בארצות הברית. גורמים אחרים מייחסים זאת ללחץ הלא מתון מצד סעודיה, קטאר, פקיסטן ועומאן שחששו מהשלכות הרחבת הלחימה ומיהרו לבלום אותו.

באיראן לעומת זאת, ראו בכך חיזוק לדיווחי התקשורת על מחסור במיירטים ועל חשש אמריקני מהסתבכות צבאית. השורה התחתונה: הנשיא האמריקני נתפס כמי שממש לא רוצה. לפחות לא בעת הזו.

מנקודת מבטה של ישראל, על אף המתח השוחק ותחושת הדה-ז'וו המוכרת, לא בטוח שהאכזבה מהחלטת טראמפ אכן מוצדקת. המשך הפעלת הלחץ המסיבי על טהרן, כאשר האופציה הצבאית מוסיפה לרחף ברקע, עשוי להעמיק את המשבר הכלכלי באיראן וללבות תסיסה פנימית תהליכים שמשרתים את היעד העליון שאיננו מוצהר: שינוי המשטר מבפנים.
מתקפה עצימה אך מוגבלת בזמן, שתבוצע בטרם נוצרו התנאים לכך, גם אם תביא להשמדת תשתיות ויכולות משמעותיות, תהיה עלולה להסתיים בחזרתם של הצדדים לשולחן הדיונים ובהסדרים שיאפשרו למשטר להתאושש.
ההיסטוריה מלמדת כי הסדרים שמסיימים מלחמות-התשה עוצרים את האש, אך בדרך כלל לא מסלקים את מקור האיום. כאשר המערכת הצבאית והמדינית של האויב נותרת על כנה, ההסדר מקפיא את המלחמה יותר משהוא מסיים אותה.
כמובן, השהיית הלחימה באה בחשבון רק אם ניתן להבטיח שהאיראנים לא ינצלו את הזמן כדי לפרוץ לעבר פצצה גרעינית, או לשנות מהותית את המאזן שהתקבע בעקבות מבצע "שאגת הארי".

לפי שעה, האיראנים לא רק הסתגלו למציאות החדשה אלא שביטחונם העצמי גבר. המשטר מעריך כי אורך הנשימה שלו ,ברמה הנוכחית של הלחצים שמופעלים עליו, גדול מזה של הנשיא

טראמפ מול האילוצים שבהם הוא נתון. המשטר מבסס את מערכי הפיקוד והשליטה שנפגעו בלחימה ומגדיל את אפשרויות הפעולה שלו בין באופן ישיר ובין באמצעות אירגוני הפרוקסי.

תחושת ההיבריס שאופפת כעת את ארמונות המשטר, דווקא היא עלולה להיות בעוכריו ולדחוק בטראמפ לתקוף מוקדם משתיכנן.

בעקבות ארועי סוף השבוע, בישראל צריכים להניח כי הסיכויים להתקפה עוצמתית לא רק שלא פחתו, אלא שהם אף גברו. כך גם באשר למעורבותה הפעילה של ישראל בלחימה עם איראן ועם אירגוני הפרוקסי שלה. אתגר השמירה על המוכנות במציאות של אי ודאות מתמשכת איננו פשוט. המלחמה הממושכת, כך נדמה, הכשירה את כולנו גם לכך.

ביניים: לא לוותר על הסיכול

לא רק מותר, אלא חובה לגלות ספקנות ביחס להסכמות על פירוק חמאס מנשקו ופירוז רצועת-עזה. רק לפני שבועיים, בנאומו הראשון כראש הלשכה המדינית של חמאס, התחייב ח'ליל אל-חיה, להמשיך את דרכם של מנהיגיו השאהידים "עד לשחרור מסגד אל-אקצא ופלסטין" והבהיר שהתנועה לא תזנח את "דרך ההתנגדות". בישראל לא צריכים להתלבט בשאלה האם להאמין להתחייבות זאת או לדיבורים על התפרקות מנשק ועל הפסקת הפעילות הצבאית .

יהיה מי שיטען : גם ביחס להחזרת החטופים כולם היו ספקניים ובסופו של יום המציאות טפחה על פניהם והחטופים אכן חזרו.
שתי תשובות יש לכך. הראשונה אין דין הוויתור על חטופים -שמראש הוחזקו כדי להפעיל לחץ ולהשיג באמצעותם אינטרסים אחרים, כויתור על "דרך ההתנגדות" שהיא מהותו ומטרת קיומו של האירגון. שנית, גם חמאס למד משהו מהוויתור על החטופים.

בכל הסדר, לישראל אסור לוותר על שני מרכיבים: שליטה בשטח בהתאם לחלוקה הנוכחית וחופש פעולה סיכולי.
הכלי העיקרי שמגביל כיום את יכולת חמאס לבנות את כוחו הצבאי הוא חופש הפעולה הסיכולי של ישראל. כל עוד הם נתונים תחת איום מתמיד של ישראל, נאלצים מחבלי חמאס לנהל את חייהם במנהרות ובמקומות מסתור, בפרופיל נמוך, ותוך נקיטת סידורי אבטחה שמכבידים על התנהלותם.

ולא רק זאת, כדי להימנע מהפתעה נגדינו חיוני למנוע מהאוייב את יכולתו להתארגן לביצועה. הפסקה או הפחתה משמעותית של פעולות הסיכול תתן לאוייב את הביטחון ותחושת החסינות שחסרים לו וחיוניים להתארגנותו.

טוב עשתה המערכת הישראלית כשביצעה בסוף השבוע שורה של תקיפות נגד מחבלים, תשתיות ומחסני נשק ברצועת-עזה. זה היה איתות ברור להתנגדותה לוותר על חופש הפעולה הסיכולי. המבחן האמיתי לנחישותה של ישראל ביחס לכך יהיה בהתמדתה בכך.

פורסם בישראל היום, בתאריך 03 באוגוסט 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.